

dr Dariusz Brązkiewicz

Państwowa Szkoła Wyższa

im. Papieża Jana Pawła II

w Białej Podlaskiej

ORCID: 0000-0002-5372-1210

BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE POLSKI WE WSPÓŁCZESNYCH UWARUNKOWANIACH GEOPOLITYCZNYCH EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

POLAND'S MILITARY SECURITY IN THE CONTEMPORARY GEOPOLITICAL CONDITIONS OF CENTRAL AND EASTERN EUROPE

Streszczenie

Bezpieczeństwo poszczególnych państw jest wielokrotnie uwarunkowane sytuacją w regionie. Dla Polski regionem wpływającym na sytuację geopolityczną jest obszar Europy Środkowo-Wschodniej. Wydarzenia w najbliższym sąsiedztwie wpływają na poczucie bezpieczeństwa, w tym na bezpieczeństwo militarne. Kilkunastoletnie działania polityczno-militarne Federacji Rosyjskiej, w tym reforma i modernizacja techniczna armii oraz użycie siły m.in. na terytorium Ukrainy powodują, że Polska podjęła zdecydowane działania poprawy swojego bezpieczeństwa narodowego poprzez zwiększenie bezpieczeństwa militarnego.

Bezpieczeństwo militarne Polski jest realizowane dwutorowo. Pierwsze to realizacja reorganizacji struktur Sił Zbrojnych RP poprzez powiększanie stanu ilościowego oraz modernizacja techniczna poprzez zakup nowoczesnego sprzętu. Drugim elementem jest podjęcie współpracy z USA celem dyslokacji stałego komponentu armii amerykańskiej na terenie Polski, m.in. przeniesionego częściowo z Niemiec na wschodnią flankę NATO.

Słowa kluczowe: baza, możliwość, obecność, obrona, wzmocnienie

Abstract

The security of individual countries is often conditioned by the situation in the region. For Poland, the region influencing the geopolitical situation is the area of Central and Eastern

Europe. Events in the immediate vicinity affect the sense of security, including military security. Several years of political and military activities of the Russian Federation, including the reform and technical modernization of the army and the use of force, e.g. on the territory of Ukraine, cause Poland to take decisive measures to improve its national security by increasing its military security.

Poland's military security is implemented in two ways. The first is the reorganization of the structures of the Polish Armed Forces by increasing the quantity and technical modernization through the purchase of modern equipment. The second element is to cooperate with the USA in order to dislocate a permanent component of the American army in Poland, including partly transferred from Germany to NATO's eastern flank.

Keywords: base, ability, presence, defense, reinforcement

Wstęp

Polska po wyjściu na początku lat 90. z Bloku Wschodniego uzyskała swobodę działań polityczno-militarnych i na przestrzeni ostatnich 30 lat starała się osiągnąć maksymalny stopień swojego bezpieczeństwa, również w obszarze bezpieczeństwa militarnego. Jednym z najważniejszych, po okresie samodzielności strategicznej lat 90-tych, było wstąpienie w struktury NATO. W tamtym okresie oznaczało to udział w sojuszu, który w praktyce był bardziej elementem wsparcia politycznego niż militarnego. Wynikało to z faktu, że w Polsce nie powstały od razu bazy wojsk sojuszniczych oraz, że na przełomie stuleci nie było żadnego potencjalnego zagrożenia militarnego w obszarze Europy Środkowo-Wschodniej. W tym czasie Federacja Rosyjska wychodziła z kryzysu gospodarczego i odbudowywała swoją pozycję poprzez uporządkowanie swoich spraw wewnętrznych. Dopiero kilkuletnia twarda polityka nowego prezydenta, Władimira Putina od 1999 r. i gospodarcza hossa związana z wysokimi cenami ropy i gazu po II wojnie w Zatoce Perskiej oraz militarny sukces w wojnie w Czeczenii rozpoczął proces zdecydowanie otwartej, a właściwie odważnej polityki Federacji Rosyjskiej w stosunkach międzynarodowych. Unaoczniała ona dążenie tego kraju do odbudowy swojej międzynarodowej pozycji i powrotu do mocarstwowej roli na podobieństwo Związku Radzieckiego. Ta polityka z roku na rok stawała się coraz pewniejsza, aż doprowadziła do kolejnych zdecydowanych kroków tego kraju w rozstrzygnięciu militarnym wszystkich konfliktów w obszarze jego wpływów. Wyrazem tego stała się wojna rosyjsko-gruzińska w 2008 r., aneksja ukraińskiego Krymu, destabilizacja wschodnich obszarów Ukrainy oraz interwencja wojskowa w Syrii, wieloletniego sojusznika na Bliskim Wschodzie targanego wojną domową. To wszystko było wspierane utrzymywanym i reorganizowanym potencjałem militarnym Federacji Rosyjskiej. Szczególnie działania na Ukrainie, w sąsiedztwie Polski, będące pogwałceniem prawa międzynarodowego wzbudziły intensywny niepokój. Wydarzenia te spowodowały reakcję Polski jak i USA w poprawie bezpieczeństwa militarnego poprzez reformy i unowocześniania Sił Zbrojnych RP oraz dyslokacji wojsk amerykańskich w Polsce.

Uwarunkowania geopolityczne Polski w obszarze Europy Środkowo-Wschodniej

Zgodnie z oficjalnymi dokumentami Wspólnoty Europejskiej i NATO pod określeniem Europa Środkowo-Wschodnia skupiają się kraje byłego bloku socjalistycznego. Najczęściej wymienia się wówczas w Unii Europejskiej następujące kraje: Polska, Słowacja, Czechy, Węgry, Bułgaria, Rumunia, Litwa, Łotwa, Estonia, Słowenia i Chorwacja. Czasami, w niektórych opracowaniach naukowych lub dokumentach politycznych do krajów Europy Środkowo-Wschodniej dołącza się Ukrainę, Białoruś i Mołdawię (mapa nr 1). Należy zaznaczyć, że po upadku Związku Radzieckiego sytuacja geopolityczna w tym regionie zmieniła się całkowicie a wiele państw nie ma ciągle w pełni ukształtowanej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej i boryka się z problemami rozwoju demokracji, gospodarki i bezpieczeństwa. Jednak za sprawą przemian, które nastąpiły w ciągu ostatnich 30 lat należy uznać ten obszar za ważny region geostrategiczny¹.

Mapa nr 1. Europa Środkowo-Wschodnia – ujęcie geopolityczne

Źródło: Lach Z., *Polska geopolityka w wymiarze subregionalnym*, „Nowa Geopolityka”, 05.01.2015, <https://geopolityka.net/zbigniew-lach-polska-geopolityka-w-wymiarze-subregionalnym/>, [dostęp: 29.07.2020].

¹ Z. Lach, *Polska geopolityka w wymiarze subregionalnym*, „Nowa Geopolityka”, 05.01.2015, <https://geopolityka.net/zbigniew-lach-polska-geopolityka-w-wymiarze-subregionalnym/> [dostęp: 29.07.2020].

Położenie państw Europy Środkowo-Wschodniej to położenie między dwoma potęgami – Niemcami i Rosją – już samo to wiele wyjaśnia. Niemcy jako członek NATO i UE jest gwarantem bezpieczeństwa, a Rosja odbudowując swoje miejsce w międzynarodowej przestrzeni jest agresywna, nie gwarantując swoim sąsiadom bezpieczeństwa w rozumieniu państw NATO i Unii Europejskiej.

Na bezpieczeństwo obszaru Europy Środkowo-Wschodniej wpływają wszystkie zmiany dokonujące się w środowisku międzynarodowym, a szczególnie w Europie i samej Unii Europejskiej. Obszar ten jest wrażliwy na dotykające go kryzysy wewnętrzne poszczególnych państw, w szczególności zaś konflikty społeczno-polityczne prowadzące do konfliktów zbrojnych. Przykładem jest tu wojna hybrydowa na Ukrainie, która odbiła się szerokim echem na całym świecie, a szczególnie wpłynęła na poczucie bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej. Wynika to z faktu, że Federacja Rosyjska, po raz pierwszy od zakończenia II wojny światowej dokonała przy użyciu siły aneksji części terytorium sąsiedniego, niezależnego państwa. Było to więc pogwałceniem zasad prawa międzynarodowego wynikającego m.in. z zasad karty Narodów Zjednoczonych, wśród których do najważniejszych zalicza się integralność terytorialna. Zarówno więc aneksja Krymu w marcu 2014 r., jak i militarna demonstracja siły we wschodniej Ukrainie będzie miała jeszcze przez długi czas destabilizujący wpływ na cały ten region, co jest ukrywanym celem Federacji Rosyjskiej pod przywództwem Władimira Putina².

Tym samym trzeba zwrócić uwagę na fakt, że największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa w tym regionie jest przeciwstawianie się uznawaniu suwerenności państw powstałych po rozpadzie Związku Radzieckiego przez Władimira Putina. Eksperci od spraw wschodnich są skłonni uważać, że na aneksji Krymu i działaniach militarnych we wschodniej Ukrainie nie kończy się dokonywanie kolejnych zmian granic międzynarodowych. Następuje stałe podważanie legitymizacji wewnętrznej oraz integralności terytorialnej państw sąsiadujących z Rosją. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że po udanych mediacjach w konflikcie rosyjsko-gruzińskim Unia Europejska nie włączyła się aktywnie do rozwiązania konfliktu na Ukrainie. A przecież był to swoisty test jej siły i możliwości. Tak więc działaniami na Ukrainie Rosja pokazała społeczności międzynarodowej, że dąży do odzyskania swej dawnej pozycji geopolitycznej. Jest to bardzo niepokojący trend w polityce Rosji, mogący stanowić swoisty powrót do polityki siły i interesów narodowych. Ten trend w polityce Rosji wprowadza niepokój, wpływając tym na państwa Europy Środkowo-Wschodniej, a tym samym na politykę światową. Pozytywnym aspektem tej sytuacji jest to, że państwa z byłego Bloku Wschodniego uczestniczące w programie Partnerstwa Wschodniego są i pozostaną w najbliższej przyszłości w centrum zainteresowania Unii Europejskiej. Celem polityki Unii Europejskiej jest zbliżenie państw Europy Środkowo-Wschodniej do systemu instytucjonalnego Europy oraz stabilizacja w regionie w oparciu o demokratyzacyjny potencjał. Jest to w zasadzie wszystko co Unia Europejska może uczynić ze

² A. Szeptycki, *Europa Wschodnia i Kaukaz Południowy – désintérêt Unii Europejskiej, désintérêt Rosji?* Rocznik Strategiczny 2015/2016, WNPiSM Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2016, s. 245-246.

względu na swój niemilitarny charakter jeśli chodzi o pomniejszenie wpływów Rosji na obszarze poradzieckim³.

Rozpatrując działania Rosji można przyjąć, że nie będzie ona stosować na tym obszarze tradycyjnych instrumentów nacisków takich jak siła militarna czy uzależnienie energetyczne. Aby ponownie zinstytucjonalizować ten region Rosja sięga do działań przybierających postać propagandy i dezinformacji przestrzeni publicznej. Wykorzystuje przy tym narzędzia z zakresu *soft power*. Bardzo często wykorzystywane są do tego celu organizacje pozarządowe. Narzędziem, które Rosja wykorzystuje najczęściej odwołując się do wspólnej tradycji, historii, języka, kultury a nawet religii regionu poradzieckiego, jest telewizja finansowana przez państwo (Russia TV). Jest to oczywiście znakiem kontynuacji etnonacjonalistycznej polityki zagranicznej Rosji, która nie ogranicza się już tylko i wyłącznie do nacisków ekonomicznych, energetycznych czy politycznych, ale wiąże się z łamaniem prawa i objawia się agresją zbrojną. W takiej sytuacji trudno oczekiwać, że Rosji nagle zacznie zależeć na współpracy z Unią Europejską czy NATO, i że w najbliższym czasie zrezygnuje z konfrontacyjnej polityki zagranicznej. Trudno też oczekiwać, że Rosja sama z siebie zacznie szanować suwerenność państw powstałych po rozpadzie Związku Radzieckiego. Część państw tego regionu boryka się z wewnętrznymi słabościami i nie są zdolne do przeprowadzenia dużych zmian. Nie dają rady zintegrować się w pełni ze strukturami Zachodnimi. Muszą więc skłaniać się do powrotu do polityki wielowektorowej i czerpania korzyści ze współpracy z dwoma wielkimi partnerami: Zachodem i Rosją⁴.

Analizując bezpieczeństwo Polski nie sposób nie wspomnieć o projekcie i przedsięwzięciu energetycznym Nord Stream II dbającym wyłącznie o interesy niemiecko-rosyjskie. Realizacja tego projektu jest zaprzeczeniem unijnej solidarności energetycznej. Stanowi zagrożenie nie tylko dla Polski, ale także dla krajów bałtyckich, Ukrainy, Białorusi. Zakłada się, że gdy dojdzie do sfinalizowania projektu Nord Stream II Rosja wejdzie w posiadanie najważniejszego instrumentu oddziaływania na kraje Europy Środkowo-Wschodniej. Sytuacja ta może nawet doprowadzić w przyszłości do podziału Europy wzdłuż linii Odry, od Morza Bałtyckiego po Morze Czarne. Byłoby to możliwe i realne, gdyby wziąć pod uwagę oddziaływanie dwóch kolejnych gazociągów: Opal oraz projektowany Engel. Istniejący już gazociąg o nawie Opal przebiega na terenie Niemiec, wzdłuż zachodniej granicy Polski i łączy Nord Stream I z czeską siecią gazociągową. Strona rosyjska nieustannie zabiega o zwiększenie ilości gazu przesyłanego przez Opal. Polska oraz inne państwa Europy Środkowo-Wschodniej przeciwstawiają się tym pomysłom obawiając się słusznie o narażenie Ukrainy na znaczne straty ekonomiczne⁵. Tym samym realizacja projektów energetycznych, a szczególnie Nord Stream II jest najbardziej kontrowersyjnym i naruszającym strategiczne interesy Polski

³ A. Radomyski, P. Malinowski, D. Michalski, *Środowisko bezpieczeństwa powietrznego państwa*, Wyd. Grafpol, Wrocław 2018, s. 32.

⁴ A. Radomyski, P. Malinowski, D. Michalski, *Środowisko bezpieczeństwa...*, op. cit., s. 34.

⁵ R. Foks, *Kluczowe wyzwania i uwarunkowania dla polskiej polityki wschodniej po zmianie władzy w Polsce w 2015 r.*, „Dyplomacja i Bezpieczeństwo”, nr 1(4)/2016, s. 132.

przedsięwzięciem oraz zasady współpracy i solidarności dobrosąsiedzkiej, szczególnie w obszarze Unii Europejskiej.

Działania polityczno-militarne i zbrojenia Federacji Rosyjskiej

Polityka zagraniczna prowadzona przez Federację Rosyjską za czasów prezydentury Władimira Putina jest na tyle agresywna i rewizjonistyczna, że prowadzi od wielu lat do narastającego konfliktu z Zachodem. Pod pewnymi względami kryzys w polityce Rosji z Zachodem jest obecnie większy niż to miało miejsce w okresie „zimnej wojny”. Pierwszym czynnikiem mającym wpływ na pogorszenie się relacji z Zachodem było zanegowanie przez Rosję kontroli zbrojeń konwencjonalnych – CFE⁶. Kolejnym elementem osłabiającym relacje z Zachodem było niszczenie systemu środków budowy zaufania i bezpieczeństwa w Europie. Należy wspomnieć tu o przypadkach naruszania Traktatu o otwartych przestworzach, czy np. blokowanie dalszej adaptacji Dokumentu Wiedeńskiego dotyczącego przejrzystości i przewidywalności w kwestiach wojskowych – zasadniczy element polityczno-wojskowego dorobku państw uczestniczących w procesie OBWE. Trzecim i z pewnością najistotniejszym elementem mającym wpływ na pogorszenie się stosunków z Zachodem było naruszenie traktatu INF⁷, a w szczególności lekceważenie systemu kontroli zbrojeń nuklearnych oraz wojna z Gruzją w 2008 r. i zaangażowanie militarne w wewnętrzne sprawy Ukrainy w 2014 r., łącznie z aneksją Krymu. Nie sposób nie wspomnieć również o działaniach „hybrydowych” stosowanych przez Rosję a wymierzonych w wiele państw członkowskich NATO i Szwecji czy Finlandii⁸.

Przez wiele lat Rosja w polityce międzynarodowej podkreślała znaczenie nie używania sił zbrojnych wobec innych państw bez mandatu Rady Bezpieczeństwa ONZ. Pierwszym zwiastunem zmian jakościowych w działaniach Rosji była 5-dniowa wojna rosyjsko-gruzińska z sierpnia 2008 r., która burzyła stereotyp o ciężkiej przeszłości ZSRR Federacji Rosyjskiej. Był to zwiastun radykalnych działań Rosji w rejonie określonych przez nią wpływów⁹. Do tego dochodziły działania Rosji w obszarze regionu Europy Środkowo-Wschodniej gdzie obowiązywały większe restrykcje dotyczące utrzymywanych zmniejszonych potencjałów militarnych przez kraje byłego Bloku Wschodniego a wchodzące obecnie w skład NATO i UE. Ponadto proponowane przez Rosję ograniczenia dotyczyły też rozlokowania sił innych państwa, w tym szczególnie USA oraz budowy instalacji wojskowych strategicznego znaczenia. Jednocześnie Rosja rości sobie prawo użycia sił zbrojnych dla deklarowanej ochrony ludności rosyjskojęzycznej poza granicami

⁶ Treaty on Conventional Armed Forces in Europe – Traktat o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie.

⁷ Treaty on Intermediate-range Nuclear Forces (INF Treaty) – traktat INF „Układ o całkowitej likwidacji pocisków rakietowych pośredniego zasięgu”.

⁸ M. Menkiszak, *Strategiczna kontynuacja, taktyczna zmiana. Polityka bezpieczeństwa europejskiego Rosji*, „Punkt Widzenia”, nr 76, s. 7-8.

⁹ D. Brząkiewicz, *Wojna rosyjsko-gruzińska*, „Kwartalnik Bellona”, nr 1/2010, s. 92-102.

Rosji. W tym celu 23 października 2009 roku Duma Państwowa Rosji znowelizowała ustawę o obronie, umożliwiając użycie sił zbrojnych poza granicami federacji np. dla obrony swoich obywateli.

Zwiastunem radykalnych zmian w organizacji, uzbrojeniu i wyposażeniu Sił Zbrojnych FR była wspomniana wojna rosyjsko-gruzińska w sierpniu 2008 r. Natychmiast po zakończeniu działań zbrojnych i wycofaniu się z terytorium Gruzji, w 2008 r. i w 2009 r. przystąpiono do reorganizacji armii w mniejszą, lecz profesjonalną i charakteryzującą się wysoką gotowością bojową siłę. Realizację zmian pod względem uzbrojenia i wyposażenia rozpoczęto od przyjęcia w 2010 r. dziesięcioletniego Państwowego Programu Zbrojeniowego na lata 2011-2020 (PPZ-2020). W jego założeniach najistotniejsze było odejście od radzieckiego modelu masowej armii na korzyść jakości i profesjonalizmu mniejszych sił. Wiązało się to z planami zakupu najnowszego uzbrojenia oraz prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w zakresie technologii wojskowych. Jednocześnie podjęto plany podniesienia wskaźnika nowoczesnego uzbrojenia w rosyjskiej armii z 10% w 2008 r. do ok. 70% w 2020 r.¹⁰ oraz przeznaczenie 19 bln rubli (ok. 600 mld USD wg ówczesnego kursu) na te cele. Państwowy Program Zbrojeniowy na lata 2011-2020 przewidywał zakup 2300 czołgów, 2000 środków artyleryjskich i 120 nowoczesnych wyrzutni pocisków Iskander-M dla wojsk lądowych, 600 samolotów i ok. 1100 śmigłowców dla sił powietrznych oraz ok. 100 okrętów dla marynarki wojennej. W programie tym priorytetowo potraktowano rosyjskie siły strategiczne zakupując nowe typy uzbrojenia jak: pociski RS-24 Jars, RS-12M1/2 Topol-M. Postanowiono doposażyć także jednostki obrony przeciwlotniczej w ok. 400 nowoczesne systemy S-400 Triumf i przeszło 100 S-500 Triumfator-M¹¹. W trakcie realizacji PPZ-2020 pod koniec 2017 r. prezydent Władimir Putin zaaprobował Państwowy Program Zbrojeń na lata 2018-2027 (PPZ-2027). Plan PPZ-2027 realizuje cele zawarte w wersji poprzedniej PPZ-2020. W nowym planie również przyjęto ogólną sumę 19 bln rubli, z założeniem, że większość zamówień będzie realizowana w kraju i inflacja nie będzie wiodącym czynnikiem zmniejszającym plan.

W ramach reorganizacji Sił Zbrojnych FR w 2010 r. zredukowano liczbę okręgów wojskowych (OW) z 6 do 4, a w 2016 r. wyodrębniono z Zachodniego OW Połączone Dowództwo Strategiczne Floty Północnej na prawach okręgu. Tym samym Siły Zbrojne FR liczą obecnie pięć okręgów wojskowych (OW). Są to: Zachodni OW, Południowy OW, Centralny OW, Wschodni OW i Połączone Dowództwo Strategiczne Floty Północnej. Również rozpoczęto reorganizację związków operacyjnych, związków taktycznych i oddziałów. Obecnie Rosja posiada sześć związków operacyjnych szczebla armii ze związkami taktycznymi szczebla dywizji, w tym 1 Armia Pancerna Gwardii i 20 Armia Ogólnowojskowa w Zachodnim OW. 1 Armia Pancerna Gwardii jako najsilniejszy związek operacyjny w siłach Zbrojnych

¹⁰ 24 grudnia 2018 r. Minister Obrony Narodowej Siergiej Szojgu podał, że w 2018 r. wskaźnik ten wynosił 61,5%, a 22 listopada 2019 r. prezydent Władimir Putin informował o osiągnięciu ponad 68%. Ostatnie dane sugerują, że 10-letni plan został osiągnięty.

¹¹ T. Smura, R. Lipka, *Program modernizacji Sił Zbrojnych Federacji*, Komentarz Międzynarodowy Pułaskiego, Fundacja Kazimierza Pułaskiego, Warszawa 2015, s. 1-2.

FR ma strategiczne znaczenie i ma możliwość realizacji działań na ważnych kierunkach: północno-zachodnim, zachodnim i południowo-zachodnim. W Zachodnim OW znajduje się również trzecia, mniejsza armia – 6 Armia Ogólnowojskowa. Okręg ten liczy 400 tys. żołnierzy co stanowi 40% całego stanu Sił Zbrojnych FR¹². W skład Zachodniego OW wchodzi również 11 Korpus Armii na terenie Obwodu Kaliningradzkiego.

Najsilniejszy związek operacyjny – 1 Armia Pancerna Gwardii w swoim składzie posiada dwa ofensywne związki taktyczne szczebla dywizji: 4 Gwardyjska Kantemirowska Dywizja Pancerna i 2 Gwardyjska Tamańska Dywizja Zmechanizowana. Również sąsiednia 20 Armia Ogólnowojskowa posiada dwie ofensywne, niedawno sformowane dywizje: 3 Nadwiślańska Dywizja Zmechanizowana i 144 Gwardyjska Dywizja Zmechanizowana. Do najsłabszych należy 6 Armia Ogólnowojskowa, w skład której nie wchodzi ani jedna dywizja, tylko związki taktyczne szczebla brygady. Rozmieszczając 6 Armię w północnej części Zachodniego OW, w kierunku Morza Bałtyckiego, z siedzibą w St. Petersburgu założono, że w razie zagrożenia stosunkowo niewielka armia podoba i przeciwstawi się niewielkim siłom państw nadbałtyckich. W przypadku działań ofensywnych podstawą wyjściową będzie rejon St. Petersburg – Psków. Bliskość granicy umożliwia szybkie działanie z dowolnym kierunkiem w obszarze swojego działania (patrz mapa nr 2). Z pewnością działania ofensywne 6 Armii byłyby poprzedzone użyciem sił powietrzno-desantowych i działań specjalnych. Wyznaczając 1 Armia Pancerna Gwardii do działań na kierunku zachodnim, czyli białoruskim przyjęto, że właśnie tam powinna operować i działać najsilniejsza z armii. Przyjmuje się dwa scenariusze działań na tym kierunku. Pierwszy, zakłada że Białoruś jest państwem sojuszniczym i po przegrupowaniu, z jego terenu nastąpi dalszy etap działań na kierunku zachodnim. Drugi scenariusz zakłada zbrojne zajęcie tego kraju i dalsza eskalacja przyjętych działań. Przy obecnej sytuacji politycznej w obu krajach pierwszy scenariusz wydaje się najbardziej prawdopodobny. Przekonanie to utwierdza się patrząc na regularne, wspólne ćwiczenia Rosji i Białorusi na terenie tego ostatniego państwa pod kryptonimem „Zapad”. Jednym z wiodących scenariuszy corocznych ćwiczeń jest przemieszczanie się wojsk rosyjskich przez terytorium zaprzyjaźnionej Białorusi w kierunku zachodnim. Uczestniczą w nich jednostki 1 Armii Pancernej Gwardii oraz wojsk powietrzno-desantowych i innych. 1 Armia jest przygotowana także do operowania w kierunku bałtyckim (północno-zachodnim) lub ukraińskim (południowo-zachodnim). W wypadku tego ostatniego doszłoby do współdziałania z 20 Armią Ogólnowojskową. Takie przypisywanie zadań dla poszczególnych armii należy traktować dość umownie, gdyż w razie realnego działania należy się spodziewać zmiany w podporządkowaniu związków taktycznych czy jednostek wojskowych i wielokierunkowych operacji zbrojnych. Do tego należy uwzględnić dużą mobilność Sił Zbrojnych FR z przemieszczaniem drogą powietrzną włącznie. W rzeczywistości czynniki takie jak: rodzaj prze-

¹² Западный военный округ, Министерство обороны Российской Федерации, Portal MON FR, <https://structure.mil.ru/structure/okruga/west/history.htm>, [dostęp: 18.08.2020 r.].

ciwnika, zakładany cel, czas i przestrzeń działań wojennych, a szczególnie rodzaj konfliktu zbrojnego, będą miały decydujący wpływ na rozmieszczenie i użycie Sił Zbrojnych FR¹³.

Mapa nr 2. Trzy Armie i 11 Korpus Armijny Zachodniego OW Federacji Rosyjskiej i ich potencjalne przeznaczenie (kierunki działań)

Źródło: opracowanie własne.

W istniejącej sytuacji geograficzno-politycznej wysunięty najbardziej na zachód teren Zachodniego OW, czyli Obwód Kaliningradzki stanowi jeden z kluczowych elementów współczesnego oddziaływania militarne Federacji Rosyjskiej na kraje Europy Środkowo-Wschodniej. Po kilkadziesiąt lat wyniszczającej likwidacji 11 Armii Ogólnowojskowej z czasów ZSRR oraz stagnacji posiadanych tam sił zbrojnych Rosja rozpoczęła odbudowę potencjału militarne tego okręgu. Wynika to z faktu, że po aneksji przez Rosję Krymu, kraje NATO w obawie przed rosnącą siłą militarną Rosji, w tym przede wszystkim Polska rozpoczęły tzw. wzmacnianie „Wschodniej flanki NATO”. Obecnie w Obwodzie Kaliningradz-

¹³ M. Gawęda, *Rosyjskie armie na zachodzie rosna w siłę*, 16 grudnia 2019, Portal defence24.pl, <https://www.defence24.pl/rosyjskie-armie-na-zachodzie-rosna-w-sile-analiza>, [dostęp: 12.08.2020 r.].

kim zasadniczą siłę tworzy, sformowany w 2016 roku, 11. korpus armijny wojsk lądowych i obrony wybrzeża podległy dowództwu Floty Bałtyckiej. W jego skład wchodzi: 79. Samodzielna Gwardyjska Brygada Zmechanizowana (Gusiew), 7. Gwardyjski Samodzielny Zmechanizowany Pułk Obrony Brzegowej (Kaliningrad), 11. Samodzielny Pułk Pancerny (Gusiew), 244. Brygada Artylerii (Kaliningrad), 22 pułk raketowy obrony powietrznej (Kaliningrad), 152. Gwardyjska Brygada Rakietowa (Czerniachowski), 69. Samodzielny Gwardyjski Morski Inżynieryjny Pułk (Gwardiejsk), 25. Samodzielna Brzegowa Brygada Rakietowa (Donskoje). 3 grudnia 2019 r. rządowa gazeta „Rossijskaja Gazieta” podała na swojej stronie internetowej, że w 2020 r. Rosja planuje розміścić w Obwodzie Kaliningradzkim dodatkową dywizję zmechanizowaną. Zdaniem gazety wzmocnienie sił jest odpowiedzią na zwiększoną obecność wojsk NATO w pobliżu granic Rosji¹⁴.

Modernizacja i reorganizacja Sił Zbrojnych RP – podstawa bezpieczeństwa militarnego

Polska armia podlega w ostatnich latach ciągłym przeobrażeniom. Jest to konsekwencja podpisanego 11 grudnia 2012 r. „Planu Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP w latach 2013-2022”, a także faktu wcześniej zatwierdzonego „Program rozwoju Sił Zbrojnych RP w latach 2013-2022”. Aby zwiększyć zdolność bojową Sił Zbrojnych RP najważniejsze zadania zostały ściśle pogrupowane w tzw. programach operacyjnych i umieszczone w Planie Modernizacji technicznej według najistotniejszych priorytetów. Początkowo istniało 14 programów, po czym w 2016 r. przyłączono narodową kryptologię i cyberobrona. Następnie w dniu 07 października 2016 r. podpisano zmodernizowany „Plan Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP na lata 2017-2022”. Musiało to nastąpić bo wiele zaplanowanych kosztów było niedoszacowanych, a niektóre programy zostały zakwestionowane. Wielkość niedoszacowania sięgała 100 mld zł. Ponadto jeden z programów został wstrzymany – zakup śmigłowców, a jego realizacja została zmieniona. Podjęto też decyzje zakupu okrętów podwodnych dla marynarki wojennej. Następny, zmieniony plan został podpisany 28 lutego 2019 r. a jego realizacja została wydłużona o 4 lata – „Plan Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP na lata 2017-2026”.

10 października 2019 r. szef MON podpisał po raz kolejny zmodernizowany plan z nowym okresem realizacji: „Plan Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP na lata 2021-2035” z uwzględnieniem 2020 r. Minister Obrony Narodowej stwierdził, że w celu zwiększenia efektywności działań wydłużył okres planistyczny z 10 do 15 lat: „Kontrakty zbrojeniowe to skomplikowane i kosztowne zamówienia, które wymagają ciężkiej pracy. Wydłużenie okresu planowania otworzyło drogę do stworzenia podstaw prawnych do zawierania wieloletnich umów. Wojsko Polskie otrzyma rekordową sumę 524 mld zł, za którą m.in. zakupi nowe samoloty

¹⁴ Rosja: w 2020 r. dywizja zmechanizowana wzmocni obwód kaliningradzki, Portal PAP, 03.09.2019 r., <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C551660%2Crosja-w-2020-r-dywizja-zmechanizowana-wzmocni-obwod-kaliningradzki.html>, [dostęp: 21.08.2020].

F-35 i kolejne F-16”. Obecnie najważniejszym programem z „Planu Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP na lata 2021-2035”, z uwzględnieniem 2020 r. będzie Harpia. W jej ogólnych założeniach planuje się zakup 32 myśliwców piątej generacji – F-35. Razem z nim będzie realizowany program Harpii Szpon czyli program dotyczący zakupu bezzałogowych powietrznych systemów rozpoznawczo-uderzeniowych¹⁵. Dodać należy że „Plan Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych RP na lata 2021-2035” obejmuje realizację nowych programów operacyjnych, w tym: program Obserwator, zakup dodatkowych samolotów F-16, pozyskanie satelitów, dronów, samolotów rozpoznawczych i mikrosamolotów oraz trwających już programów operacyjnych.

Jednym z ważniejszych aspektów modernizacji Sił Zbrojnych RP jest fakt, że np. w 2019 r. aż 60% zamówień Ministerstwa Obrony Narodowej zrealizował polski przemysł zbrojeniowy. Ponadto 22 września 2020 r. Minister Obrony Narodowej ogłosił, że jest przygotowany projekt ustawy dotyczący utworzenia Agencji Uzbrojenia, która będzie odpowiedzialna za zakupy sprzętu wojskowego oraz będzie jedynym ośrodkiem decyzyjnym w tej kwestii¹⁶.

Wraz z modernizacją techniczną Sił Zbrojnych w drugiej dekadzie XXI wieku w 2018 r. rozpoczęto formowanie na wschodzie Polski czwartego w Siłach Zbrojnych RP, najmłodszego związku taktycznego – 18 Dywizji Zmechanizowanej, w miejsce zlikwidowanej w 2011 r. 1 Warszawskiej Dywizji Zmechanizowanej (patrz mapa nr 3). Decyzja ta uzyskała w wielu kręgach politycznych i wojskowych zdecydowane poparcie. Jednocześnie wpisywała się w napiętą międzynarodową sytuację w Europie Środkowo-Wschodniej, a konkretnie w działania zbrojne na terenie wschodniej Ukrainy z dużym zaangażowaniem Rosji. Obecnie w jej składzie znajdują się trzy brygady: 1. Warszawska Brygada Pancerna z Warszawy, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich z Rzeszowa, 19. Brygada Zmechanizowana z Lublina oraz 18. pułk logistyczny w Łomży i 18. batalion dowodzenia z Siedlec. Numer „18” dywizji to nawiązanie do obchodzonej w 2018 roku setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz do tradycji 18. Dywizji Piechoty z czasów II Rzeczypospolitej. Była to jednostka, która wyróżniła się w czasie wojny polsko-bolszewickiej i w ówczesnej prasie była nazywana „Żelazną Dywizją” – i nazwa ta przyjęła się do współczesnej dywizji. Współczesna 18 Dywizja Zmechanizowana osiągnęła wstępną gotowość operacyjną 30 czerwca 2020 r. Pełną gotowość operacyjną dywizja osiągnie w drugim kwartale 2021 r., kiedy w ramach ćwiczenia Dragon-21, jako pierwszoplanowy ćwiczący, dywizja zostanie poddana certyfikacji. W następny etapie budowy dywizji w latach 2021-2026, ma być utworzony pułk artylerii i przeciwlotniczy, batalion rozpoznawczy, a także pułk inżynieryjny,

¹⁵ 524 mld na modernizację i więcej F-16. Błaszczak podpisał PMT, 10 października 2019 r., Portal defence24.pl, <https://www.defence24.pl/plan-modernizacji-technicznej-2021-2035-zatwierdzony>, [dostęp: 21.08.2020 r.].

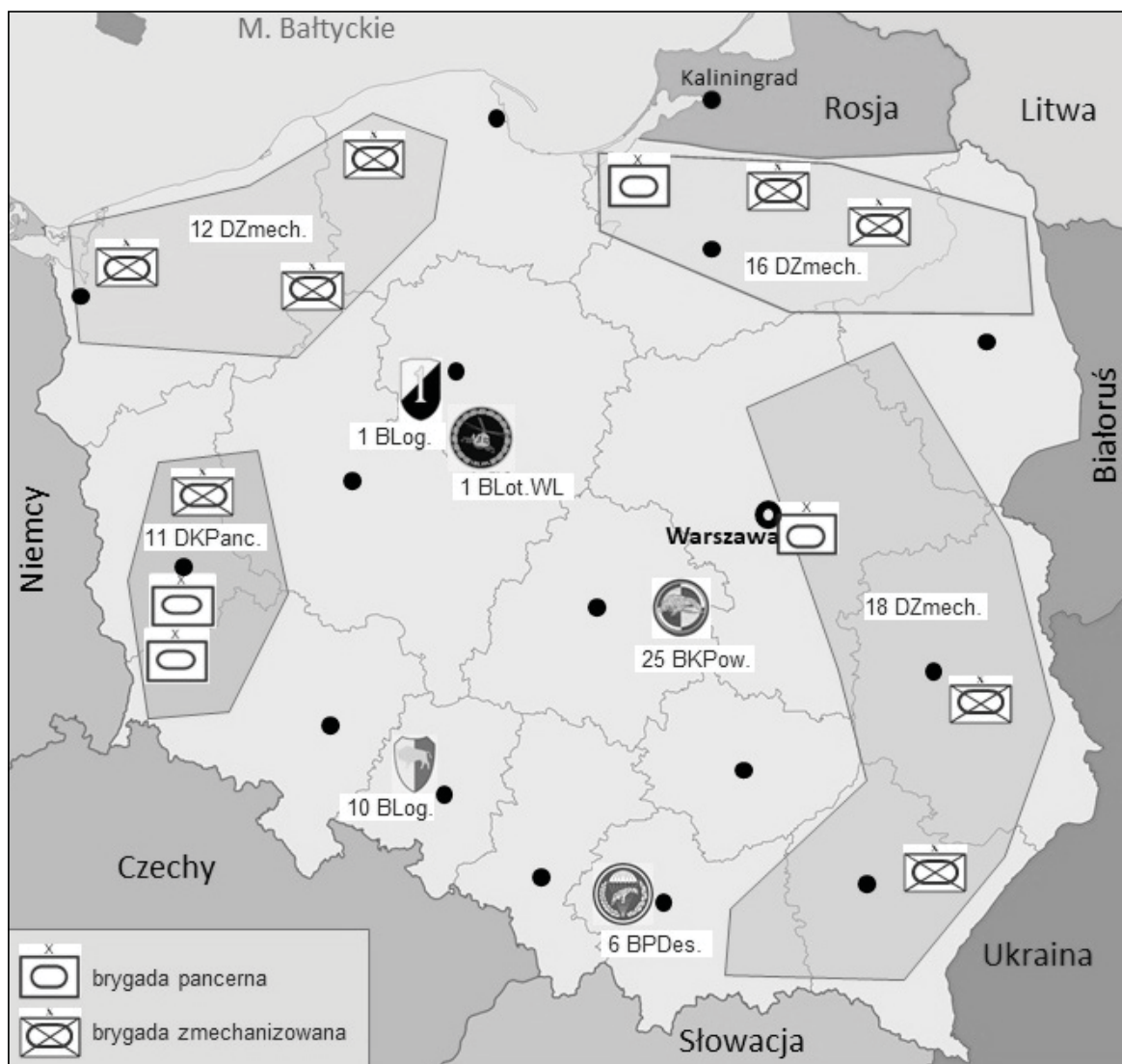
¹⁶ Powstanie Agencja Uzbrojenia, Portal wp.pl, 23.09.2020 r., <https://www.wojsko-polskie.pl/articyles/tym-zyjemy-v/2020-09-237-powstanie-agencja-uzbrojenia/> [dostęp: 23.09.2020 r.].

z przeznaczeniem do wykonywania zadań na rzecz 18 DZ oraz wybrane bataliony i samodzielne kompanie poszczególnych brygad dywizji¹⁷.

Jednym z ważniejszych przedsięwzięć przy tworzeniu 18 DZ jest odbudowa i rozbudowa infrastruktury wojskowej, a szczególnie garnizonu Biała Podlaska, gdzie znajduje się część jednostek 1 Brygady Pancерnej. Należy tu jednocześnie zwrócić uwagę na potrzeby budowy nowej infrastruktury dla powstających jednostek wojskowych. Z historii wojskowości okresu PRL-u wiadomym jest, że wschodnia część Polski była zaniedbana pod względem infrastruktury wojskowej i wynikała z ofensywnego przygotowania polskiego wojska do natarcia na Zachód Europy. Tym samym najlepsze związki taktyczne z jednostkami wojskowymi oraz obiektami znajdowały się w zachodniej części Polski, a na wschodzie stare obiekty wojskowe miały wystarczyć to mobilizowania drugorzutowych dywizji, zdecydowanie gorzej wyposażonych. W obszarze największego ciek wodny – Wisły istniały wzorowe pułki pontonowo-mostowe gotowe budować przeprawy mostowe na rzecz maszerujących wojsk Związku Radzieckiego. Tym samym rozbudowa infrastruktury w obszarze tworzenia 18 DZ stała się priorytetem MON. Dotyczy to nie tylko infrastruktury, ale całego systemu wsparcia wojsk. Przykładem może tu być poligon w Nowej Dębie, który zostanie rozszerzony do ok. 30 tysięcy hektarów (powiększenie o ok. 5,5 tysiąca hektarów)¹⁸.

¹⁷ „Żelazna Dywizja” osiągnęła wstępną gotowość operacyjną, 1 lipca 2020, Portal defence24.pl, <https://defence24.pl/zelazna-dywizja-ze-wstepna-gotowoscia-operacyjna-i-nowym-sprzetem> [dostęp: 22.08.2020 r.].

¹⁸ *Infrastruktura na wschodzie to priorytet*, 26 sierpnia 2019 r., Portal defence24.pl, <https://defence24.pl/infrastruktura-na-wschodzie-to-priorytet-szef-inspektoratu-wsparcia-dla-defence24pl-o-zapleczu-dla-18-dywizji-rozbudowie-poligonow-i-centrum-szkolenia-bojowego> [dostęp: 22.08.2020 r.].

Mapa nr 3. Urzutowanie polskich Dywizji i wybranych Brygad wojsk operacyjnych
Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym przedsięwzięciem, które ma podnieść jakość jednostek 18 DZ było skierowanie części użytkowanych czołgów Leopard 2 z 11 DKPanc. oraz wyposażanie dywizji w nowy, wyprodukowany w kraju sprzęt i uzbrojenie. 116 czołgów Leopard 2A5 i 2A4 zostało przeniesionych z Żagańskiej 34 Brygada Kawalerii Pancernej do 1 BPanc. tworząc dwa bataliony pancerne. Jednocześnie 1 BPanc. przekazała batalion czołgów PT-91 Twardy do 15 Giżyckiej Brygady Zmechanizowanej¹⁹.

Pozostałe związki taktyczne stanowią wieloletni, zgrany komponent Sił Zbrojnych RP i doposażenie tych związków w najnowszy sprzęt i uzbrojenie będzie podnosił ich jakość oraz nasycenie jednostek wojskowych najnowszą technologią wojskową. Drugim związkiem taktycznym, który jest ważnym elementem wzmacnianej wschodniej flanki NATO jest 16 Dywizja Zmechanizowana. Jest to

¹⁹ *Przeniesienie Leopardów do Wesołej to likwidacja fikcji*, Portal tech.wp.pl, 14.01.2018, <https://tech.wp.pl/przeniesienie-leopardow-do-wesolej-to-likwidacja-fikcji-6209276060542593a> [dostęp: 22.08.2020 r.].

dywizja stacjonująca całą swoją szerokością w stronę Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej. Tym samym, w obecnej sytuacji geopolitycznej obszaru Europy Środkowo-Wschodniej, jest jednym z najważniejszych związków taktycznych państw NATO, gwarantującym równowagę sił w wojskach lądowych dwóch stron. Kolejnym związkiem taktycznym jest 11 Dywizja Kawalerii Pancerniej z Żagania, czyli dywizja stacjonująca przy granicy z Niemcami, stanowiąca pancerny odwód Sił Zbrojnych RP. Mimo, że dywizja oddała część najnowocześniejszych czołgów Leopard nadal stanowi jedną z najnowocześniejszych dywizji w Wojskach Lądowych. Ostatnim z omawianych, związkiem taktycznym jest 12 Dywizja Zmechanizowana ze Szczecina, która z racji swego położenia i likwidacji przed laty wielu jednostek wojskowych na polskim wybrzeżu, jest zasadniczym elementem obrony naszych rubieży w północno-zachodniej części kraju. Uzupełnieniem ww. związków taktycznych są wszelkiego rodzaju samodzielne mniejsze związki taktyczne szczebla brygady. Są to m.in.: 6 Brygada Powietrznodesantowa, 25 Brygada Kawalerii Powietrznej, 1 Brygada Lotnicza Wojsk Lądowych, 1 Brygada Logistyczna czy 10 Brygada Logistyczna. Tak usytuowane związki taktyczne i samodzielne brygady tworzą na chwilę obecną wystarczające zabezpieczenie militarne Polski pod względem organizacyjnym jak i dyslokacyjnym.

Stała obecność wojsk USA w Polsce

W 2014 r. w Walii w Newport, a następnie w 2016 r. w Warszawie, została podjęta przez USA kluczowa decyzja o jeszcze silniejszym wzmocnieniu wschodniej flanki NATO. Wiązało się to z rozmieszczeniem czterech wielonarodowych batalionowych grup bojowych w krajach bałtyckich i w Polsce, rotacyjną obecnością amerykańskiej brygady z dowództwem w Polsce, obok sił USA w Rumunii. Tym samym obecność wojsk sojuszników w liczbie ok. 9 tys. żołnierzy u wschodnich partnerów stała się faktem. Jest to obecność asymetryczna, ale co najważniejsze ciągła. Ważnym jej elementem od 2004 r. są misje sojuszników ochrony przestrzeni powietrznej Litwy, Łotwy i Estonii pod kryptonimem „Baltic Air Policing” oraz bazy systemu obrony przeciwrakietowej Aegis Ashore – lądowy komponent amerykańskiego morskiego systemu antybalistycznego, budowane w Redzikowie w Polsce i istniejącego już w Deveselu w Rumunii²⁰.

Innym przejawem dążenia do stałej obecności wojskowej USA w Polsce były pobyty amerykańskich jednostek specjalnych, spadochronowych, wojsk pancernych, zmechanizowanych i artyleryjskich na poligonach w ramach operacji „Atlantic Resolve”²¹. Niewątpliwie najważniejszym krokiem na drodze ku stałej amerykańskiej obecności wojskowej w Polsce była rozpoczęta w maju 2016 r. budowa bazy systemu obrony przeciwrakietowej w Redzikowie. Znalazły tam swoje miejsce wyrzut-

²⁰ M. Menkiszak, *Strategiczna kontynuacja...*, op. cit., s. 51.

²¹ Odpowiedź na działania Rosji od 2014 r. na terenie Ukrainy. USA podjęły działania odstraszające w Europie Środkowo-Wschodniej wobec Rosji poprzez rozmieszczanie wojsk amerykańskich w tym obszarze.

nie pocisków przechwytyjących SM-3 systemu Aegis Ashore. Już w 2008 r. została podpisana dwustronna umowa pomiędzy Polską a USA dotycząca rozmieszczenia w naszym kraju antybalistycznych rakiet przechwytyjących. Pierwotnie zakładano przygotowanie i wykończenie bazy w 2018 r. Wystąpiły opóźnienia i na chwilę obecną przygotowano jest zaplecze infrastrukturalne, a całkowite zakończenie wyposażania bazy i dyslokacja 200 marynarzy z obsługi (instalacja lądowa należy do US Navy), planowane jest na 2022 r. Warunkiem stawianym stronie polskiej było wzmocnienie obrony powietrznej. Konieczne było także przeciwiczenie przez Amerykanów współdziałania z polskimi przeciwlotnikami, a służyło temu pojawienie się na poligonach baterii Patriot. Ponadto w Polsce rozlokowywanych jest około 4,5 tys. żołnierzy USA, a w deklaracji podpisanej w 2019 r. przez prezydentów obu państw zaistniała możliwość rozlokowania ok. tysiąca kolejnych. Deklaracja o współpracy wojskowej USA i Polski wskazuje również dokładnie lokalizację miejsc rozlokowania nowych amerykańskich sił²².

Przypieczętowaniem wcześniejszych uzgodnień i negocjacji była podpisana 15 sierpnia 2020 r. przez Ministra Obrony Narodowej Mariusza Błaszczaka i Sekretarza Stanu USA Michaela Pompeo w obecności Prezydenta RP Andrzeja Dudy umowy o wzmocnieniu trwałej obecności wojsk USA w Polsce. Umowa ta przewiduje stworzenie w najbliższym czasie Wysuniętego Dowództwa V Korpusu Sił Lądowych USA. Finalizacja tego projektu ma nastąpić w październiku 2020 r. Będzie to jednostka w pełni odpowiedzialna za dowodzenie Siłami Zbrojnymi USA znajdującymi się na wschodniej flance Sojuszu Północnoatlantyckiego. Umowa o wzmocnionej współpracy obronnej (Poland – United States Enhanced Defense Cooperation Agreement) zakłada organizację ćwiczeń wojskowych armii amerykańskiej na większą niż dotychczas skalę a także możliwość zwiększania obecności Sił Zbrojnych USA w Polsce. Na dowódcę V Korpusu został mianowany generał broni John Kolasheski. Polska dzięki przygotowaniu lepszej infrastruktury wojskowej, w razie ewentualnego zagrożenia będzie miała zagwarantowany natychmiastowy przerzut dodatkowych sił z USA lub innych amerykańskich baz rozmieszczonych w Europie. Mowa tu nawet o 20 tys. żołnierzy amerykańskich. W umowie zagwarantowano, iż to Polska będzie decydować, które części współużytkowanych baz wojskowych będą udostępniane żołnierzom USA, przy czym suwerenność polska nie będzie ograniczona przy ustalaniu zasad tego użytkowania. W obiektach współużytkowanych przyjęto zasadę, że przedstawiciele polskich służb i straży będą mieli dostęp do obiektów na równych zasadach ze służbami amerykańskimi i to niezależnie od tego czy za kontrolę dostępu do części obiektu będą odpowiadać Amerykanie czy Polacy. Do strony polskiej należeć będzie zapewnienie wojskom amerykańskim bezpłatnego zakwaterowania, wyżywienia i zapasów paliwa. Dzieje tak zawsze w przypadku państwa goszczącego u siebie wojska amerykańskie, sojusznicze. Umowa zakłada także dla Polski wsparcie w obsłudze wykorzystywanej przez USA infrastruktury, magazynowaniu sprzętu i uzbrojenia.

²² *Wojska USA w Polsce – od niewielkiego pododdziału do kilku tysięcy żołnierzy*, Portal Forsal.pl, 22.06.2020 r., <https://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/7748492,wojska-usa-w-polsce-od-niewielkiego-pododdzialu-do-kilku-tysiecy-zolnierzy.html> [dostęp: 28.08.2020 r.].

Oznacza to dla Polski szacunkowy koszt pobytu wojsk USA w Polsce na 500 milionów złotych rocznie. Podpisana w 2020 r. umowa stanowi zwieńczenie zawieranych wcześniej (w 2019 r.) dwóch porozumień, w których zdecydowano o przekształceniu formuły stacjonowania wojsk USA w Polsce z rotacyjnej na trwałą. Za zmianą tą idzie w parze liczebność wojsk, która zwiększy się o tysiąc do 5,5 tys. Zdecydowano również, gdzie w Polsce będą zlokalizowane jednostki dla planowanej zwiększonej obecności wojskowej USA. Będą to następujące komponenty i ich miejsca stacjonowania:

- Wysunięte Dowództwo Dywizji oraz grupa wsparcia na teatrze Sił Lądowych Stanów Zjednoczonych – Poznań.
- główna siedziba Centrum Szkolenia Bojowego do wspólnego wykorzystania przez Siły Zbrojne Polski i Stanów Zjednoczonych – Drawsko Pomorskie.
- baza lotnicza załadunkowo-rozładunkowa Sił Powietrznych Stanów Zjednoczonych – Wrocław-Strachowice.
- eskadra zdalnie sterowanych statków rozpoznawczych Reaper – Łask.
- lotnicza brygada bojowa, batalion bojowego wsparcia logistycznego oraz obiektu sił specjalnych – Powidz.
- obiekt sił specjalnych – Lubliniec.
- pancerna brygadowa grupa bojowa – Żagań/Świętoszów²³.

Podsumowanie

Sytuacja geopolityczna wokół Polski w obszarze Europy Środkowo-Wschodniej na przestrzeni drugiej dekady XXI wieku zdecydowanie się zmieniła. Teoretycznie nie zmieniła się sytuacja strategiczna. Jesteśmy w najpotężniejszym sojuszu wojskowym na świecie, jesteśmy członkiem unii gwarantującej nam stabilność ekonomiczną, ale w bezpośrednim sąsiedztwie zmiany przybierają niepokojący obrót. Najpoważniejsze to agresywna polityka i wzrost zbrojeń Federacji Rosyjskiej oraz nieprzejednana polityka wewnętrzna i zewnętrzna naszego sąsiada ze wschodu – Białorusi. Ponadto brak stabilności polityczno-terytorialnej Ukrainy, największego kraju Europy Środkowo-Wschodniej, powoduje, że Polska zmienia swoje liberalne podejście do bezpieczeństwa militarnego i zaczęła je odbudowywać w dwóch zasadniczych nurtach – modernizacji swojej armii i przyjmowania na swoje terytorium sił armii amerykańskiej.

Realizując wysiłek organizacyjno-finansowy w zakresie modernizacji Sił Zbrojnych RP, Polska realizuje jeden z ważniejszych środków bezpieczeństwa militarnego – odstraszanie. Tym samym posiadanie nowoczesnych sił zbrojnych jest jednym z głównych elementów oddziaływania państwa w środowisku międzynarodowym. Szczególny wymiar ma tworzenie na wschodzie Polski, nowej 18 Dywizji Zmechanizowanej, która otrzymuje najnowocześniejszy sprzęt, a infrastrukturu

²³ *Umowa o wzmocnionej współpracy obronnej pomiędzy Polską a USA podpisana*, 15.08.2020, Portal MON, <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/umowa-o-wzmocnionej-wspolpracy-obronnej-pomiedzy-polska-a-usa-podpisana> [dostęp: 25.08.2020 r.].

ra wojskowa jest tworzona od podstaw lub głęboko modernizowana. Działania te świadczą o realistycznej polityce władz, które takimi działaniami pokazują świadomość geopolityczną w regionie na rzecz własnego bezpieczeństwa i innych członków NATO.

Polska realizując bezpieczeństwo militarne poprzez konsekwentnie realizowany plan modernizacji sił zbrojnych pod względem ilościowym jak i jakościowym oraz wyrażając zgodę na rozmieszczanie wojsk amerykańskich na swoim terytorium w pełni zabezpiecza swój interes narodowy.

Literatura:

1. Brązkiewicz D., *Wojna rosyjsko-gruzińska*, „Kwartalnik Bellona”, nr 1/2010.
2. Foks R., *Kluczowe wyzwania i uwarunkowania dla polskiej polityki wschodniej po zmianie władzy w Polsce w 2015 r.*, „Dyplomacja i Bezpieczeństwo”, nr 1(4)/2016.
3. Menkiszak M., *Strategiczna kontynuacja, taktyczna zmiana. Polityka bezpieczeństwa europejskiego Rosji*, „Punkt Widzenia”, nr 76.
4. Radomyski A., Malinowski P., Michalski D., *Środowisko bezpieczeństwa powietrznego państwa*, Wyd. Grafpol, Wrocław 2018.
5. Smura T., Lipka R., *Program modernizacji Sił Zbrojnych Federacji*, Komentarz Międzynarodowy Pułaskiego, Fundacja Kazimierza Pułaskiego, Warszawa 2015.
6. Szeptycki A., *Europa Wschodnia i Kaukaz Południowy – désintérêt Unii Europejskiej, désintérêt Rosji?*, „Rocznik Strategiczny” 2015/2016.

Netografia:

7. Gawęda M., *Rosyjskie armie na zachodzie rosną w siłę*, 16 grudnia 2019, Portal defence24.pl, <https://www.defence24.pl/rosyjskie-armie-na-zachodzie-rosna-w-sile-analiza>.
8. *Infrastruktura na wschodzie to priorytet*, 26 sierpnia 2019 r., Portal defence24.pl, <https://defence24.pl/infrastruktura-na-wschodzie-to-priorytet-szef-inspektoratu-wsparcia-dla-defence24pl-o-zapleczu-dla-18-dywizji-rozbudowie-poligonow-i-centrum-szkolenia-bojowego>.
9. Lach Z., *Polska geopolityka w wymiarze subregionalnym*, „Nowa Geopolityka”, 05.01.2015, <https://geopolityka.net/zbigniew-lach-polska-geopolityka-w-wymiarze-subregionalnym/>.
10. *Powstanie Agencja Uzbrojenia*, Portal wp.pl, 23.09.2020 r., <https://www.wojsko-polskie.pl/articles/tym-zyjemy-v/2020-09-237-powstanie-agencja-uzbrojenia/>
11. *Przeniesienie Leopardów do Wesolej to likwidacja fikcji*, Portal tech.wp.pl, 14.01.2018, <https://tech.wp.pl/przeniesienie-leopardow-do-wesolej-to-likwidacja-fikcji-6209276060542593a>.
12. *Rosja: w 2020 r. dywizja zmechanizowana wzmocni obwód kaliningradzki*, Portal PAP, 03.09.2019 r., <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C551660%2Crosja-w-2020-r-dywizja-zmechanizowana-wzmocni-obwod-kaliningradzki.html>.
13. *Umowa o wzmocnionej współpracy obronnej pomiędzy Polską a USA podpisana*, 15.08.2020, Portal MON, <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/umowa-o-wzmocnionej-wspolpracy-obronnej-pomiedzy-polska-a-usa-podpisana>.

14. *Wojska USA w Polsce – od niewielkiego pododdziału do kilku tysięcy żołnierzy*, Portal Forsal.pl, 22.06.2020 r., <https://forsal.pl/gospodarka/aktualnosci/artykuly/7748492,wojska-usa-w-polsce-od-niewielkiego-pododdzialu-do-kilku-tysiecy-zolnierzy.html>.
15. Западный военный округ, Министерство обороны Российской Федерации, Portal MON FR, <https://structure.mil.ru/structure/okruga/west/history.htm>.
16. *„Żelazna Dywizja” osiągnęła wstępną gotowość operacyjną*, 1 lipca 2020, Portal defence24.pl, <https://defence24.pl/zelazna-dywizja-ze-wstepna-gotowoscia-operacyjna-i-nowym-sprzetem>.
17. *524 mld na modernizację i więcej F-16. Błaszczak podpisał PMT*, 10 października 2019 r., Portal defence24.pl, <https://www.defence24.pl/plan-modernizacji-technicznej-2021-2035-zatwierdzony>.